

12Α-7_12 ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ: ΝΑΟΔΟΜΙΑ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ, ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ
ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΙΕΡΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ: ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ, ΚΤΙΡΙΑ, ΑΝΑΘΗΜΑΤΑ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ - Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2025-2026
ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: ΕΛΕΝΗ ΖΥΜΗ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΡΑΠΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ

Η εκπόνηση εργασίας, η παρουσίασή της μέσα στην αίθουσα κατά τη διάρκεια του εξαμήνου και η γραπτή παράδοσή της είναι υποχρεωτική για όλους τους φοιτητές, παλαιούς και νέους, και συνυπολογίζεται στη βαθμολογία του μαθήματος σε ποσοστό 50%. Τις εργασίες μπορείτε να τις αναλάβετε ατομικά ή ανά δύο.

Ημερομηνίες παρουσίασης εργασιών: 4, 11 και 18 Δεκεμβρίου 2025. Εάν υπάρχουν φοιτητές που δεν έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάσουν δια ζώσης κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, να επικοινωνήσουν μαζί μου.

Προφορική παρουσίαση: 15 λεπτά (περίπου 12 διαφάνειες σε Power Point) μέσα στην αίθουσα, ώστε να υπάρχει περιθώριο για συζήτηση.

Έκταση γραπτής εργασίας: 7-12 σελίδες. Η εργασία θα περιλαμβάνει υποσημειώσεις και βιβλιογραφία (η βιβλιογραφία δεν υπολογίζεται στον αριθμό των σελίδων).

Παράδοση γραπτής εργασίας: μία εβδομάδα μετά την ημερομηνία εξέτασης του μαθήματος.

Οι εργασίες χρειάζεται να εστιάζουν στις παραμέτρους εκείνες στις οποίες δίνεται έμφαση στο μάθημα, δηλαδή α) στις αλλαγές που παρατηρούνται στα οικοδομήματα και στους τύπους των αναθημάτων των ιερών κατά την περίοδο που έχετε αναλάβει, β) σε πιθανές αλλαγές του τελετουργικού και γ) στη μορφή των αθλητικών ή άλλων αγώνων. Οι πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές ή άλλες εξελίξεις (π.χ. αλλαγές στη λατρεία, προσθήκη νέων θεών, κ.ά.) συχνά επέβαλαν την μετεξέλιξη του ιερού, με την προσθήκη νέων κτηρίων ή διαφορετικών κατηγοριών αναθημάτων. Παρακαλώ να ακολουθήσετε τις παραπάνω κατευθύνσεις και **να μην περιοριστείτε στην αναλυτική παρουσίαση της αρχιτεκτονικής ή του γλυπτού διακόσμου των οικοδομημάτων των ιερών.**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Για όλα τα θέματα των εργασιών θα βοηθήσουν τα εξής:

Βλαχόπουλος, Α., *Αρχαιολογία - όλοι οι τόμοι Πελοπόννησος, Εύβοια και Στερεά Ελλάδα, Νησιά του Αιγαίου, Μακεδονία*, κλπ.

Gruben, G., *Ιερά και Ναοί των Αρχαίων Ελλήνων*. Μτφρ. Δ. Ακτσελή, Αθήνα 2000.

Παπαχατζής, Ν., *Παυσανίου Ελλάδαος Περιήγησις*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών 2004.

ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΟΛΥΜΠΙΑ

1. Οι λατρείες γυναικείων θεοτήτων στο ιερό της Ολυμπίας διαχρονικά

Λιάγκουρας, Χ., *Η Λατρεία των γυναικείων θεοτήτων στην Ολυμπία, Ήρα και Άρτεμη, Ηλείακή Πρωτοχρονιά - Ηλείακό Πανόραμα* 2015, 1-9.

Λουμιώτη-Γουρλομάτη, Κ., *Λατρείες της Ολυμπίας και πρόταση παρουσίασης τους στο Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας μέσω νέων τεχνολογιών* (αδημοσίευτη διπλωματική εργασία ΠΜΣ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών), Καλαμάτα 2020.

Μαράντου, Ε., *Θεότητες, λατρεία και χωροθεσία λατρευτικών τόπων στην κεντρική και νότια Πελοπόννησο* (διδακτορική διατριβή, Ιόνιο Πανεπιστήμιο), Κέρκυρα 2013.

2. Το ιερό της Ολυμπίας κατά την πρώιμη εποχή του Σιδήρου και τους Γεωμετρικούς χρόνους και οι απαρχές των Ολυμπιακών αγώνων (για τις απαρχές, βλ. άρθρο **Βαλαβάνη** [αναρτημένο στο e-class του μαθήματος](#))
3. Το ιερό της Ολυμπίας στους αρχαϊκούς χρόνους
4. Το ιερό της Ολυμπίας κατά τους κλασικούς χρόνους
5. Το ιερό της Ολυμπίας κατά τους ελληνιστικούς χρόνους

Βιβλιογραφία

Βαλαβάνης, Π., *Ιερά και Αγώνες στην αρχαία Ελλάδα: Ολυμπία, Δελφοί, Ισθμία, Νεμέα*, Εκδ. Καπόν, Αθήνα 2017 ([στη βιβλιοθήκη της Σχολής](#)).

Fontenrose, J., *The hero as athlete, CSCA (University of California Studies in Classical Antiquity)* 1 (1968), 73–104.

Herrmann, H.-V., 'Pelops in Olympia', στο: *ΣΤΗΛΗ. Τόμος είς μνήμην, Νικολάου Κοντολέοντος*, Αθήνα 1980, 59–74.

Mallwitz, A., 'Cult and competition locations at Olympia', στο: W.J. Raschke (επιμ.), *The archaeology of the Olympics: the Olympics and other festivals in antiquity*. Wisconsin Studies in Classics), Wisconsin 1988, 79–109.

Morgan, C., *Athletes and Oracles. The Transformation of Olympia and Delphi in the Eighth Century B.C.*, Cambridge, 1990 ([στη βιβλιοθήκη της Σχολής](#)).

Morgan, C., The origins of pan-hellenism, στο: N. Marinatos - R. Hägg (επιμ.), *Greek Sanctuaries. New Approaches*. London, 1993, 18-44 ([ολόκληρο το βιβλίο είναι αναρτημένο στο e-class](#)).

Scott, M., *Delphi and Olympia: The Spatial Politics of Panhellenism in the Archaic and Classical Periods*, Cambridge University Press, 2010 ([το δανείζετε από εμένα](#)).

Χατζή, Γ.Ε., *Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας*, Ίδρυμα Λάτση, Αθήνα 2008 (https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_15/olympia_gr.pdf).

ΔΗΛΟΣ

6. Το ιερό του Απόλλωνα στη Δήλο στους αρχαϊκούς χρόνους
7. Το ιερό του Απόλλωνα στη Δήλο στους κλασικούς χρόνους
8. Το ιερό του Απόλλωνα στη Δήλο στους ελληνιστικούς χρόνους

Βιβλιογραφία

Ζαφειροπούλου, Φ. Ν., *Δήλος. Μαρτυρίες από τα Μουσειακά ευρήματα*, Εκδόσεις Αδάμ, Αθήνα 1998.

Ζαφειροπούλου Φ., *Δήλος. Τα μνημεία και το μουσείο*, Εκδόσεις Κρήνη, Αθήνα 1993.

Λαμπρινουδάκης, Β., *Ιστορία και Μνημεία της Δήλου*, 2019

(<https://diazoma.gr/site-assets/%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91-%CE%9A%CE%91%CE%99-%CE%9C%CE%9D%CE%97%CE%9C%CE%95%CE%99%CE%91-%CE%A4%CE%97%CE%A3-%CE%94%CE%97%CE%9B%CE%9F%CE%A5.pdf>)

Moretti J.- C., *Κυκλάδες-Δήλος, Αρχαιολογία και Τέχνες* 135 (2021) (www.archaiologia.gr)

Roussel, P., *Δήλος η πανίερη νήσος*, Εκδόσεις Δημιουργία, Αθήνα 1990.

Τσάκος, Κ., *Δήλος – Μύκονος. Ιστορικός και Αρχαιολογικός Οδηγός*, Εκδόσεις Έσπερος, Αθήνα 1998.

Χατζηδάκης, Π.Ι., *Δήλος*, Ίδρυμα Λάτση, Αθήνα 2003 (https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_5/delos_gr.pdf).

ΔΕΛΦΟΙ

9. Το ιερό του Απόλλωνα στους Δελφούς κατά τους αρχαϊκούς χρόνους
10. Το ιερό του Απόλλωνα στους Δελφούς κατά τους κλασικούς χρόνους

11. Το ιερό της Αθηνάς Προναίας στους Δελφούς

Βιβλιογραφία

Βαλαβάνης, Π., *Ιερά και Αγώνες στην αρχαία Ελλάδα: Ολυμπία, Δελφοί, Ισθμία, Νεμέα*, Εκδ. Καπόν, Αθήνα 2017 (στη βιβλιοθήκη της Σχολής).

Κολώνια, Ρ., *Το Αρχαιολογικό Μουσείο των Δελφών*, Ίδρυμα Λάτση, Αθήνα 2006 (στη βιβλιοθήκη της Σχολής και https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_13/delphoi_gr.pdf).

Morgan, C., *Athletes and Oracles. The Transformation of Olympia and Delphi in the Eighth Century B.C.*, Cambridge, 1990 (στη βιβλιοθήκη της Σχολής).

Morgan, C., The origins of pan-hellenism, στο: N. Marinatos - R. Hägg (επιμ.), *Greek Sanctuaries. New Approaches*. London, 1993, 18-44 (ολόκληρο το βιβλίο είναι αναρτημένο στο e-class).

Scott, M., *Delphi and Olympia: The Spatial Politics of Panhellenism in the Archaic and Classical Periods*, Cambridge University Press, 2010 (το δανείζετε από το γραφείο μου).

NEMEA

12. Το ιερό του Δία στη Νεμέα κατά τους κλασικούς χρόνους

Βιβλιογραφία

Βαλαβάνης, Π., *Ιερά και Αγώνες στην αρχαία Ελλάδα: Ολυμπία, Δελφοί, Ισθμία, Νεμέα*, Εκδ. Καπόν, Αθήνα 2017.

Morgan, C., The origins of pan-hellenism, στο: N. Marinatos - R. Hägg (επιμ.), *Greek Sanctuaries. New Approaches*. London, 1993, 18-44 44 (ολόκληρο το βιβλίο είναι αναρτημένο στο e-class).

Miller, St., *Νεμέα. Μουσείο και Αρχαιολογικός χώρος*, Ταμείο Αρχαιολογικών Χώρων και Απαλλοτριώσεων, Αθήνα 2005 (στη βιβλιοθήκη της Σχολής).

ΙΕΡΑ-ΜΑΝΤΕΙΑ

Χρήσιμο άρθρο για όλα τα θέματα των μαντείων

Parker, R., 'Greek States and Greek Oracles', στο: P. Cartledge - F.D. Harvey (επιμ.), *Crux: Essays presented to G.E.M. de Ste Croix on his 75th Birthday*, Duckworth in association with Imprint Academic, London 1985, 298-326.

13. Το ιερό του Δία στη Δωδώνη: το μαντείο των ήχων

Δάκαρης Σ., Βοκοτοπούλου, Ι., Χρηστίδη Φ. Α., *Χρηστήρια ελάσματα της Δωδώνης: των ανασκαφών Δ. Ευαγγελίδη Ι: Επιγραφές 1-2220 & ΙΙ: Επιγραφές 2221-4216*, Athens 2013

Chapinel (άρθρο αναρτημένο στο e-class)

Παπαδοπούλου – Βασιλείου, Μολύβδινα ελάσματα Δωδώνης (άρθρο αναρτημένο στο e-class)

Δάκαρης, Σ., *Δωδώνη*. Υπουργείο Πολιτισμού. Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, Αθήνα 2000.

Δάκαρης, Σ. Ι., Ανασκαφή Δωδώνης, ΠΑΕ 1969, 1983-1984 και 1990-1993, 1995, 1998 (Για τα ΠΑΕ: Πρακτικά Αρχαιολογικής Εταιρείας, βλ.

<https://www.archetai.gr/index.php?p=content§ion=1&id=20&lang=el> – σε έντυπη μορφή βρίσκονται στη βιβλιοθήκη της Σχολής).

Parke, H.W., *The oracles of Zeus. Dodona. Olympia. Ammon*, Oxford 1967

(<https://archive.org/details/HerbertW.ParkeTheOraclesOfZeus.DodonaOLYMPIAAMMON1967>)

14. Το Νεκρομαντείο στον Αχέροντα

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/eulimene/article/view/32828/24941> με εκτενή βιβλιογραφία)

Ελένη Ζυμή

19/10/2025